

Seat No. : _____

NB-120

November-2021

M.A., Sem.-III

502 : Gujarati

(ગુજરાતી ભાષાવિચાર અને વિનિયોગી ભાષાવિજ્ઞાન)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

વિભાગ – I

સૂચના : નીચેના આઠ પૈકી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નના ઉત્તર આપો :

14 × 3 = 42

1. નરસિંહરાવ દિવેટિયા પહેલા થયેલા ગુજરાતી ભાષા અભ્યાસનો ખ્યાલ આપો.
2. ગુજરાતી ભાષાનો ઐતિહાસિક અભિગમથી અભ્યાસ કરનાર ભાષાશાસ્ત્રીઓનું પ્રદાન જણાવો.
3. ગુજરાતી ભાષાઅભ્યાસમાં ડૉ. નરસિંહરાવ દિવેટિયાનું પ્રદાન જણાવો.
4. ‘પ્રબોધ પંડિત આધુનિક ભાષાવિજ્ઞાનના સિદ્ધાંતોને આધારે ગુજરાતી ભાષાનો અભ્યાસ કરનાર પ્રથમ ભાષાવિજ્ઞાની છે.’ – વિધાનની ચર્ચા કરો.
5. ‘તેમના ભાષા અભ્યાસ પર સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, અપભ્રંશ અને મધ્યકાલીન ભાષાસાહિત્યની લાંબી પ્રણાલિના રૂચિવારસાનો પ્રભાવ છે.’ – વિધાનને આધારે હરિવદ્દાભ ભાયાણીના ગુજરાતી ભાષાઅભ્યાસના પ્રદાનને મૂલવો.
6. ‘તેમનું ગુજરાતી ભાષાવિજ્ઞાનની વિવિધ શાખાઓમાં અપ્રતિમ પ્રદાન છે.’ – યોગેન્દ્ર વ્યાસના પ્રદાનને આધારે આ વિધાનની ચર્ચા કરો.
7. સામાજિક ભાષાવિજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર સોદાહરણ વર્ણવો.
8. મનોભાષાવિજ્ઞાનની વિભાવના સ્પષ્ટ કરો.

વિભાગ - II

8

સૂચના : નીચેના પૈકી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના ચોખ્ખા વિકલ્પ શોધી ઉત્તર આપો ;

- (1) વ્રજલાલ શાસ્ત્રીનું મહત્ત્વનું પ્રદાન ‘ધ્વનિ પરિવર્તનના નિયમો’ તેમના કયા પુસ્તકમાં સોદાહરણ નિરૂપાયા છે ?
 - (a) ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિ પરિવર્તન
 - (b) ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ અને પરિચય
 - (c) ઉત્સર્ગમાળા
 - (d) ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્ય
- (2) ‘ભાષા લોકોના વિવિધ વલણો, માન્યતાઓ, રીતિ-રિવાજો, સંબંધો આદિનું પ્રતિબિંબ ઝીલે છે.’ – આ વિધાન કયા શાસ્ત્રના અભ્યાસનો નિર્દેશ કરે છે ?
 - (a) ભૌગોલિક ભાષાવિજ્ઞાન
 - (b) સામાજિક ભાષાવિજ્ઞાન
 - (c) ઐતિહાસિક ભાષાવિજ્ઞાન
 - (d) મનોભાષાવિજ્ઞાન
- (3) ગુજરાતીના ‘મર્મર સ્વરો’ વિશે મહત્ત્વનું મૌલિક પ્રદાન કરનાર ભાષાવિજ્ઞાની જણાવો.
 - (a) પ્રબોધ પંડિત
 - (b) યોગેન્દ્ર વ્યાસ
 - (c) હરિવદ્દલ ભાયાણી
 - (d) દયાશંકર જોશી
- (4) નરસિંહરાવ દિવેટિયાનો કયો નિબંધ વિદ્વાનો માટે નોંધપાત્ર લેખાયો છે ?
 - (a) ભૂત નિબંધ
 - (b) મંડળી મળવાથી થતા લાભ
 - (c) જોડણી વિશેનો નિબંધ
 - (d) સ્ત્રી કેળવણી
- (5) બોલીવિજ્ઞાન જેવી ભાષાવિજ્ઞાનની મહત્ત્વની શાખામાં ઊંડાણપૂર્વક કાર્ય કરી ‘બોલીવિજ્ઞાન અને ગુજરાતની બોલીઓ’ પુસ્તક આપનાર ભાષાવિજ્ઞાની જણાવો.
 - (a) પ્રબોધ પંડિત
 - (b) યોગેન્દ્ર વ્યાસ
 - (c) દયાશંકર જોશી
 - (d) ઊર્મિ દેસાઈ
- (6) કોઈપણ ભારતીય ભાષામાં પ્રથમ વાર દ્વિરુક્ત તત્ત્વ પર થયેલું કાર્ય ‘ગુજરાતી ભાષાના દ્વિરુક્ત પ્રયોગો’ કયા વિદ્વાનનું સંશોધન છે ?
 - (a) શાંતિલાલ આચાર્ય
 - (b) પ્રભાશંકર તેરૈયા
 - (c) હરિવદ્દલ ભાયાણી
 - (d) કે.કા. શાસ્ત્રી
- (7) ‘ગુજરાતી ભાષામાં વર્ણવ્યવસ્થા’ દ્વારા કયા વિદ્વાને પાશ્ચાત્ય ભાષાવિજ્ઞાનની પરંપરા અનુસાર ગુજરાતી ભાષાના વર્ણોનો અભ્યાસ કર્યો ?
 - (a) ભારતી મોદી
 - (b) યોગેન્દ્ર વ્યાસ
 - (c) હરિવદ્દલ ભાયાણી
 - (d) ટી.એન. દવે
- (8) ‘ભાષક ભાષા જાણે છે એટલે શું જાણે છે’ – તે બાબતનો અભ્યાસ કરનાર ભાષાવિજ્ઞાનની આંતરવિદ્યાકીય શાખા જણાવો.
 - (a) શૈલીવિજ્ઞાન
 - (b) સંરચનાવાદ
 - (c) મનોભાષાવિજ્ઞાન
 - (d) સામાજિક ભાષાવિજ્ઞાન